

musíme se chopiti této příležitosti, abychom měrou co nejvyšší manifestovali pro vydání nového notářského řádu, v němž by postavení veřejného notáře byla dána bezpečná base, pro sociální zajištění notářů i kandidátů notářství a jejich rodin, pro řádnou ochranu proti pokoutníkům a pro ostatní své spravedlivé požadavky. Jest především v našich silách, aby projev náš byl opravdu mohutný a důstojný. A aby byl též účinný a setkal se s porozuměním rozhodujících kruhů, jest našim přáním nejtoužebnějším.

Proto voláme z celého srdce: Našemu stavovskému sjezdu — zdar!

Doc. Dr. F. VÁŽNÝ:

Několik úvah k reformě předpisů o společnosti s ručením obmezeným (se zřením k právu akciových společností).

V rámci nastávající reformy práva obchodních společností a společenstev (družstev) bude hráti důležitou roli též reforma zákona o společnostech s ručením obmezeným ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z. Dosud není tato společnost upravena přímo v obchodním zákoně, tak jako ostatní obchodní společnosti, t. j. společnost veřejná, komanditní, akciová a komanditní na akcie, nýbrž v uvedeném speciálním zákoně (který arci systematicky patří do oboru obchodně-právních norem, neboť upravuje společnost, která je — a to bez ohledu na předmět jejího podnikání — vždy kupcem, a to — též bez ohledu na svou daňovou základnu — vždy kupcem plného práva). Již uvedený stav přivádí — arci spíše jen z důvodů formálně-systematických — k požadavku úpravy také této obchodní společnosti spolu s ostatními obchodními společnostmi přímo v nastávajícím novém obchodním zákoně (obdobně se navrhuje, aby v novém obchodním zákoně byla upravena též společenstva, jež také dosud — s výjimkou práva na Slovensku a Podkarpatské Rusi — jsou upravena mimo obchodní zákon, ve zvláštním zákoně ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z.). Ježto společnost s ručením obmezeným v právní úpravě podle cit. zákona z r. 1906 byla zavedena i na Slovensko a Podkarpatskou Rus zákonem z 15. dubna 1920, č. 271 Sb. z. a n., není — na rozdíl od ostatních obchodních společností i společenstev — dualismu právních norem, i nepřichází tedy v úvahu unifikační moment při reformě předpisů o této společnosti. Jinak však dojde k revisi ustanovení cit. zákona, který arci — ve srovnání s obchod. zákonem — je modernější, takže i slouží v některých směrech za vzor pro reformu některých předpisů o akciové společnosti.

V zásadě spočívá konstrukce společnosti s ručením obmezeným na formě akciové společnosti bez akcií resp. komanditní společnosti bez osobně ručících společníků. Na rozdíl od akciové společnosti není společenský, „závodní“ podíl určen za předmět obchodování a také v praxi není pravidelným zjevem obchodování s těmito podíly. Byl i tedy byla společnost s ručením obmezeným v zásadě — stejně jako akciová společnost — společností kapitálovou, je modifikována prvky společnosti osobní: především je u této společnosti přípustná i o s o b n í firma (firma její může být vzata z předmětu podniku nebo obsahovati jména všech společníků nebo některého z nich; ve všech případech musí však firma této společnosti obsahovati v dodatku označení „společnost s ručením obmezeným“, bez zkrácení slova „společnost“; § 5 zák. o spol. s r. o.). Dále připouští zákon

o spol. s r. o. též písemné hlasování společníků (§ 34 cit. zák.). Posléze je — na rozdíl od akcií — převod podílů společníků značně ztížen (vydávají-li se společníkům listiny o podílnictví, nesmějí zníti na majitele; zní-li na jméno, jest převod takové listiny indosamentem bez účinku; k převodu závodních podílů právním jednáním mezi živými je zapotřebí notářského aktu; § 75, odst. 3, 76, odst. 2 cit. zák.); tím je — na rozdíl od akciové společnosti — značně restringována „negociabilita“ závodních podílů, čímž nepřímo je vysloveno, že — na rozdíl od akciové společnosti — je u společnosti s ručením obmezeným větší osobní spjetí člena společnosti se společností. Tomu pak dále odpovídá i to, že společníkům této společnosti jsou přiznána větší členská práva, než akcionářům; zejména kontrolní právo člena společnosti s ručením obmezeným je širší než kontrolní právo akcionářovo. Vůči akciové společnosti je též u této společnosti ochrana minorit (minoritní právo) prohloubena resp. rozšířena (srv. Wenig, Příručka obchodního práva platného v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, sešit 7, str. 256).

Jako u společnosti akciové není i u společnosti s ručením obmezeným podle dosavadního právního stavu osobního ručení společníků (scil. vůči věřitelům společnosti) za závazky společnosti, nýbrž je pouze „uhrazovací povinností“ (jež je arci u této společnosti částečně modifikována).¹⁾ Společníci mají pouze povinnost (scil. vůči společnosti) zaplatiti vklad k vytvoření jmění společenského (na rozdíl od akciové společnosti je tu předepsána — stejně jako ohledně kmenového kapitálu — minimální výše; § 6 resp. § 13 zák. o spol. s ruč. obmez.). Zákon ukládá společníku povinnost splatiti vklad převzatý v plné výši (podle společ. smlouvy resp. usnesení společníků) i nemůže být společník této povinnosti zproštěn. Vklad může být vnesen do společnosti buď v penězích nebo v jiném předmětu majetkovém (t. j. vklad naturální či přínos, apport). Zákon o společnostech s ruč. obmez. vychází — se zřením k tomu,

¹⁾ Z toho důvodu není ani přesným názvem společnosti „s ručením obmezeným“. Byly též navrhovány jiné názvy, ku př. „společnost bez ručení členů s obmezenou uhrazovací povinností“. Přesto z důvodu, že dosavadní označení se již vžilo, se doporučuje jeho ponechání i v budoucnu. Modifikace uhrazovací povinnosti (scil. na rozdíl od akciové společnosti) záleží zejména v t. zv. rozšířené či kolektivní uhrazovací povinnosti (uhrazovací povinnost společníkova může být za určitých předpokladů podle k o g e n t n í n o r m y) rozšířena; kromě toho platí u této společnosti tak zv. povinnost příplatková, která však vzniká jen, zaváže-li se k ní společník a za předpokladu, že jí stanoví společenská smlouva.

že také společnost s ruč. obmez. je v podstatě společností kapitálovou, byť i modifikovanou — z toho, že základní, „kmenový“ kapitál musí být bezpodmínečně sehnán ve výši, určené společenskou smlouvou, z čehož resultuje, jak shora uvedeno, že nesmí být vklady společníkům prominuty. Tak jako u akciových společností, tvoří i u společ. s ruč. obmez. tento kapitál základnu pro úvěrovou schopnost společnosti i je vlastní garancí věřitelům společnosti za závazky společnosti. Podle výslovného ustanovení zákona o společ. s ručením obmezeným musí být kmenový kapitál veden mezi pasivy, kde musí být veden i rezervní a obnovovací fond, jakož i úhrnná částka splacených příplatků, pokud jejich použití neodůvodňuje, aby byly odepsány příslušné pasivní položky (§ 23, č. 4 cit. zák.). Čistým ziskem této společnosti je — podobně jako u akciové — to, co se jeví jako přebytek poté, kdy je tento kapitál s rezervními fondy i vlastními dluhy společnosti již uhrazen aktivy. Jako u akciové společnosti je právními předpisy zajištěno vytvoření a i zachování akciového kapitálu společnosti, stanoví i zákon o společnosti s ručením obmezeným kautely k ochraně kmenového kapitálu; zejména zakazuje vrácení vkladu, vyplácení pevných úroků, a j. Ovšem jsou tu, jakož i v jiných věcech určité rozdíly vůči předpisům o akciové společnosti, což je odůvodněno různým charakterem obou společností. De lege ferenda se navrhuje některé změny, které by při jejich provedení znamenaly ještě větší diferenciaci charakteru této společnosti vůči společnosti akciové. To platí zejména o návrhu na zavedení částečného osobního ručení společníků. Kromě toho arci se vyskytuje řada návrhů, jež chtějí odstraniti některé vady a nedostatky platného zákona, a to především ve prospěch věřitelů (tu zejména jde o zpřísnění předpisů o věcných vkladech), ale též ve prospěch společníků samých. Ovšem nutno při těchto zásadních otázkách postupovati s velkou opatrností a dobře uvážiti, kde by takovéto změny byly odůvodněny i slučitelný se základní povahou této společnosti.

Pokud jde o některé jednotlivosti z oboru práva společností s ručením obmezeným, jež zasluhují de lege ferenda zmínky, uvádíme stručně toto:

Stran v z n i k u této společnosti platí pro tuto společnost určité náležitosti, z nichž zejména náležitost zápisu do obchodního rejstříku, majícího tu ráz konstitutivní, je stejná jako u akciové společnosti.²⁾ Pokud jde o otázku koncese (státního povolení), jeví se rozdíl vůči akciové společnosti, neboť podle platného zákona o společnostech s ruč. obmezeným se vyžaduje státního schválení či koncese pouze pro některé druhy těchto společností (tyto koncesí povinné společnosti jsou uvedeny v § 3, odst. 2 cit. zák.; tuto koncesi třeba lišiti od státního povolení podle § 62 resp. některých speciálních zákonů o živnostenském provozování určitých podniků. Posléz

²⁾ Stejně jako u akciové společnosti platí i u společnosti s ruč. obmez., že uzavření smlouvy společenské vyžaduje určitě formálnosti, a sice podle § 4, odst. 3. potřebuje u společ. s ruč. obmez. tato smlouva písemného zřízení notářským aktem. Požadavek notářského aktu při zřízení této společnosti je i de lege ferenda zastávati vzhledem k tomu, že se předpis ten v praxi osvědčil a úleva při zřízení společ. smlouvy odstraněním notářského aktu by mohla vésti k lehkomyšlnému a zbytečnému zakládání těchto společností.

uvedenou koncesi označuje výstižně prof. Herman-Otavský v koment. obch. zák. k § 3 a 62 cit. zák. jako koncesi „provozovací“ na rozdíl od prvě koncese „společenské“). Jinak není potřebí k zápisu společnosti s ruč. obmezeným do obch. rejstříku a tedy k jejímu vzniku státního schválení resp. koncese, i doporučujeme, aby v budoucí úpravě bylo, a to generelně, upuštěno od konces. systému u této společnosti, byť i byl tento systém zvolen pro akc. spol. Podle § 2 speciálního vládního nařízení č. 465/1920 (vydaného na základě zákona č. 337/1920 — předtím platilo v tom směru min. nař. č. 323/1918); je sice soud při zápisu společnosti do rejstříku vázán sdělením ministerstva vnitra (jemuž je povinen oznámiti žádost o zápis společnosti), že nemá proti zápisu námitek. Toto ustanovení cit. nařízení, jež nesporně způsobuje určitý odklad při zřizování těchto společností, bylo však odůvodněno mimořádnými poměry, způsobenými přechodem z válečného do mírového hospodářství, — pro kteroužto jen dobu byla stanovena jeho působnost. Vzhledem k nynějším, celkem již ustáleným poměrům, jež nejsou již pod vlivem válečných poměrů, není — de lege ferenda — odůvodněné recipovati řečené ustanovení. Pro tento případ se však doporučuje (mimo jiné usnesl se na tom V. sjezd německých právníků), aby byly — v náhradu za zrušení tohoto ustanovení — stanoveny určité kautely pro zajištění hospodářské prosperity společnosti, jmenovitě aby byla zvýšena minimální hranice, která je podle platného zákona stanovena pro kmenový kapitál resp. kmenové vklady (podotknouti sluší, že cit. nařízení má — v § 4 — ustanovení, rovněž jen pro dobu platnosti tohoto nařízení — o tom, že ministerstvo vnitra může učiniti svůj souhlas k zápisu společnosti do rejstříku na zřízení rezervního fondu. S hlediska toho, že i tu jde o ustanovení, jež bylo dáno pro mimořádné poměry, bylo by zastávati k jeho recipování v budoucím novém obch. zák. stejné stanovisko jako v prvém případě. Na rozdíl od akc. spol., u nichž stanoví akc. regulativ povinnost zříditi rezervní fond, sluší u spol. s ruč. obmez. v tomto směru uvést, že je u nich větší osobní účast společníků i jejich kontrola, což ještě má být v nové úpravě zesíleno). Podle dosavadního práva je obmezení co do předmětu podnikání této společnosti potud, že podle § 1, odst. 2 je vyloučeno, aby tyto společnosti provozovaly pojišťovací jednání (jakákoli, tedy i vzájemné pojišťování) a dále byly činné jako politické spolky. Jinak je u nich přípustna jakákoli činnost, a to i neobchodní, což však v praxi není časté. S některých stran (ku př. V. sjezd něm. právníků) navrhuje se, aby bylo u těchto společností zakázáno provozování bankovních obchodů. Proti tomu lze uvést, že i tato společnost může úspěšně provozovati bankovní obchody, i není důvodné, vylučovati naprosto tuto společnost z provozování bankovních obchodů; nejvýše bylo by lze uvažovati o některých kautelách, ku př. o zvýšení kmenového kapitálu při provozování bankovních obchodů.

Pokud jde o kapitálovou základnu společnosti s ručením obmezeným, naskýtá se de lege ferenda řada otázek; zejména je to otázka zvýšení dosavadní minimální hranice kmenového kapitálu (dosud 20.000 Kč) a kmenového vkladu (dosud 500 Kč). Vzhledem k tomu, že stanovení této hranice pochází ještě z do-

by předválečné, i dnešní době již neodpovídá, je všeobecným požadavkem její zvýšení v nové úpravě (event. ještě s dalším zvýšením při společnostech, provozujících obchody). Není však při tom třeba stanovit též maximální hranici kmenového kapitálu.

2. Jednou z nejdůležitějších resp. nejaktuálnějších otázek v této partii jest otázka nové úpravy věcných vkladů. Její význam je zejména s hlediska posice věřitelů společnosti a úvěrové schopnosti společnosti samé. Dotýkajíc se otázky právní ochrany věřitelů společnosti, spadá do jádra reformních snah v oboru této společnosti. Již v době předválečné se vyskytly návrhy, směřující k tomu, aby bylo čeleno nesprávnostem při illaci věcných vkladů a uvažováno bylo u vkladů věcných o kontrole resp. zkoumání jejich bonity (srov. Kizlink „Ochrana věřitelů při likvidaci společnosti s ručením obmezeným, referát I. sekce při druhém sjezdu československých právníků r. 1925). Tím spíše při nastávající reformě práva společností s ručením obmezeným bude nutno uvažovati s hlediska prospěchu věřitelů o přísnějších předpisech o věcných vkladech, jmenovitě i o ručení společníků za existenci věcných vkladů pokud se týče o ručení zakladatelů za správné ocenění věcných vkladů. Reforma předpisů o věcných vkladech arci nesmí jíti tak daleko, aby snad byly tyto vklady vůbec vyloučeny, neboť tím by bylo ohroženo zakládání těchto společností, zejména rodinných společností s ručením obmezeným.

Důležité je, aby byla stanovena relace věcných vkladů k peněžítým.

Proti přeceňování věcných vkladů by se doporučovalo uložiti ručení zakladatelů resp. společníků. Dalším předmětem reformních úvah s hlediska ochrany věřitelů bude otázka zlepšení kontroly jednatelů. V této souvislosti se uvažuje s některých míst o povinnosti publikace bilance této společnosti, a to i tehdy, nejsou-li předmětem jejího podnikání obchody bankovní, v kterémžto případě dosud povinnost ta platí (§ 22 cit. zák.; srv. k tomu Kizlink, cit. pojednání). V tom směru vyzněla též, pokud jde o likvidační bilanci, resoluce druhého sjezdu československých právníků v Brně 1925.

Jak shora uvedeno, neručí společníci u společnosti s ručením obmezeným za závazky společnosti jejím věřitelům, nýbrž mají pouze uhrazovací povinnost proti společnosti (společníci nemají zásadně jiné povinnosti, než přispěti k utvoření aktivního jmění, s nímž má společnost provozovati závod a jež slouží jako jediná záruka věřitelům společnosti; srv. Wenig, Příručka obchod. práva platného v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, sešit 7).

Na uvedeném stavu bylo by zásadně změněno, kdyby došlo k přijetí návrhů na zavedení ručení, byť i obmezeného, společníků přímo věřitelům společnosti i u této společnosti. Tím by došlo i k dalšímu zásadnímu rozdílu této společnosti vůči společnosti akciové. V tomto směru se poukazuje — jako na vzor — na čl. 798 švýcarské osnovy obligačního zákona, podle něhož společníci ručí solidárně za všechny závazky společnosti podle předpisů platných pro „kolektivní“ společnost (jež odpovídá celkem naší veřejné společnosti), avšak jen do výše zapsaného kmenového kapitálu. Společníci jsou však zbaveni

tohoto ručení, pokud byl tento kapitál splacen (arci v předpokladu, že nebyl ztenčen výplatami nebo vybíráním úroků anebo neprávem vykázanými zisky). Společníci mají mezi sebou právo postihu podle poměru svých kmenových vkladů. Také V. sjezd německých právníků v ČSR se vyslovil pro zavedení solidárního ručení za dluhy společnosti do výše kmenového kapitálu; tohoto ručení mají býti — podle tohoto návrhu — zbaveni, pokud vložili do společnosti peníze nebo jiné majetkové předměty. Ručení má trvati ještě 5 let po výstupu společníkově. Ručení pak se má obnoviti, pokud byly ze společenského jmění (scil. po zřízení společnosti) vynaloženy peníze k nabytí trvalých podniků a pod., leč že by hodnota těchto podniků odpovídala ceně pro ně udané.

Kromě uvedeného se pak dále navrhuje (a to buď jako samostatné ustanovení, nebo vedle prve uvedeného navrhovaného ustanovení) pro společnost s ručením obmezeným zavedení „garančního“ ručení (obmezeného) za závazky společnosti podle analogie § 76, zák. č. 70 ř. z. z r. 1873 o společenstvech výdělkových a hospodářských. Resoluce V. sjezdu německých právníků konkrétně v tomto směru navrhuje, aby společníci ručili nejen svými vklady, nýbrž i — v případě zrušení společnosti — ještě dále do výše částky, která v případě, že kmenový kapitál je ve výši nejmenšího zákonného minima, má se rovnati celému kmenovému vkladu; při vyšším kmenovém kapitálu bylo by hranici ručení společníků postupně snížiti (uvedený návrh se kryje se sjezdovým referátem prof. Grossmanna-Doertha). Provedení návrhu na zavedení ručení — byť i obmezeného — společníků vůči věřitelům společnosti s ručením obmezeným (ve smyslu shora uvedeného prvního návrhu) by nesporně znamenalo zásadní změnu právní konstrukce této společnosti; není vyloučeno, že by provedení tohoto návrhu v praxi znamenalo, že by tato společnost ztratila na své přitažlivosti (arci by získala s hlediska solidního základu). V každém případě bylo by při provedení tohoto návrhu současně rozšířiti práva společníků, s druhé strany však i umožniti — více než dosud — společníkům vystoupení ze společnosti. Proti zavedení druhého návrhu (garanční ručení) vyslovuje se zejména prof. Wieland; poukazuje se na to, že garanční ručení není srovnatelné s pojmem společnosti s ruč. obmez. Jisto je, že společenstva jsou odlišným útvarem a že proto ne lze bez dalšího přenašeti ustanovení o nich na společ. s ruč. obmez. Kdyby však přesto měl býti přijat tento návrh, bylo by snad zavěsti jej pouze pro případ konkursu společnosti nebo konkursní likvidace, a to do částky, odpovídající jen určitému procentu upsaného vkladu, nikoli však do částky, rovnající se celému vkladu.

Pokud jde o instituci 1. kolektivní uhrazovací povinnosti a 2. příplatkové povinnosti, bylo by de lege ferenda uvést: 1. Podle § 70, odst. 1 cit. zák.³⁾ nastává kolektivní uhrazovací povinnost, nelze-li kme-

³⁾ Případ kolektivní (rozšířené) uhrazovací povinnosti podle § 70, odst. 1 a 2 cit. zák. třeba lišiti od dalšího případu kolektivní uhrazovací povinnosti podle § 83, odst. 2 a 3; tento případ „subridiárního ručení“ dlužno však opět lišiti od „primárního ručení“ společníků podle § 83, odst. 1 (srv. Kizlink, Ochrana věřitelů při likvidaci společnosti s ruč. obmezeným).

nový vklad vymoci od toho, kdo je k zaplacení povinen, ani není uhrazen prodejem závodního podílu (v případě, že by v nové úpravě musil být kmen. kapitál ihned splacen, by tato uhrazovací povinnost nebyla tak aktuální). De lege ferenda se uvažuje o tom, měla-li by uhrazovací povinnost nastati i při zvýšení kmen. kapitálu. Proti kladnému řešení není celkem věcných námitek, neboť zvýšený kapitál tvoří s původním jeden celek (v případě, že by zvýšený kapitál musil rovněž být ihned splacen, pozbyla by i tu uhrazovací povinnost významu). 2. Pokud jde o příplatky, se často uvádí, že ustanovení o příplatcích nemají praktický význam. Podle švýcar. osnovy obligač. zák. mají být příplatky připuštěny jen za účelem krytí bilanč. ztrát; toto ustanovení má tvořit ius cogens. Nesporně zasluhuje návrh, aby byly připuštěny příplatky ke krytí bilančních ztrát, pozornosti.

Řada návrhů reformních se také týká nejen vlastních kmenových vkladů, nýbrž i závodních podílů; na rozdíl od akciové společnosti není u společnosti s ručením obmezeným umožněna „negociabilita“ závodních podílů a na této zásadě, která je odůvodněna charakterem této společnosti, nutno i při budoucí reformě trvat i nepřipustit volný převod podílů tak jako u akciové společnosti. Proto doporučujeme, aby bylo i v budoucí nové úpravě setrváno na požadavku notářského aktu k převodu závodních podílů mezi živými (celá řada cizích zákonů, resp. i osnovy zákonů požadují v tomto směru notářský akt). Nutno uznati, že tímto způsobem lze čelit obchodování se závodními podíly. V této souvislosti se též uvažuje o tom, aby byl ex lege převod podílů jedním mezi živými závislý od schválení společnosti. Podotknouti sluší, že podle švýcar. osnovy listiny případně vydané o účasti na této společnosti mají mít pouze důkazní moc. Pokud jde o vlastní nabývání podílů společnosti (§ 81 zák.), stanoví osnova švýcar. zákona (čl. 803), že kmenových vkladů zcela splacených může společnost nabýti, avšak jen ze společ. jmění, pokud přesahuje kmenový kapitál. Nedoporučujeme však tento vzor, neboť nabývání vlastních podílů skresluje společ. jmění.

Také po stránce organizace této společnosti jsou některé reformní návrhy.

Především pokud jde o jednatele, uplatňuje se též — po vzoru osnov italské a švýcarské — snaha, aby byli jednatele již po zákonu společníci sami (obdobně při akciové společnosti se navrhuje, aby členy představenstva byli jen akcionáři). Jinak se též uvažuje o tom, aby při odvolání jednatele bylo pro případ, že by i napříště mohli být jednatele ti, kdo nejsou společníky, rozlišováno mezi jednatele, kteří jsou společníky, a těmi, kteří nejsou, a aby odvolatelnost jednatele-společníků byla obmezena podle zásad, platných o veřejné obch. společnosti. Přes to, že na př. v německém zákoně není ustanovení o konkurenční záповědi, bylo by trvat na ponechání konkurenční záповědi pro jednatele. Uvažuje se též o tom, postačuje-li dosavadní ustanovení o ručení jednatele; zejména se z některých míst navrhuje, aby jednatele ručili též v tom případě, byly-li věcně vklady nesprávně odhadnuty.

Stran dozorcí rady, o jejímž obligatorním zřízení rozhoduje dosud výše kmen. kapitálu (přes milion

Kč) a počet společníků (přes 50), Grossmann-Doerth navrhuje opustiti dosavadní způsob kriteria pro povinné zřízení dozorcí rady, ale jinak příslušný jeho návrh, tlumočený též V. sjezdem něm. právníků, se zdá být komplikovaný. V každém případě bude nutno rozšířiti případy, kdy musí být dozorcí rada zřízena. Posléze, pokud jde o valnou hromadu, se ukazuje na vzor francouzského práva, podle něhož je dovoleno písemné hlasování jen společností s menším počtem členů. Jisto je, že při velkém počtu členů jest písemné hlasování často spojeno s technickými potížemi.

Posléze i v otázce bilance jsou některé návrhy, ač jinak nutno uznati, že dosavadní předpisy o tom jsou, zejména vůči týmž předpisům u akc. společnosti, dokonalejší, modernější. Mimo jiné se navrhuje povinná publikace bilance, a to její rozšíření i na jiné společnosti než uvedené v § 22, odst. 5. zák. (t. j. společnosti provozující bankovní obchody). Máme za to, že by v tomto směru neměl se měnit dosavadní stav a že by stačilo spokojiti se s předkládáním bilance soudu, jak tomu je podle zákona o společnostech.

Nelze pochybovati o tom, že ustanovení zákona o společnostech s ruč. obmez. z r. 1906. vykazují některé vady a nedostatky, což lze při 30leté již působnosti tohoto zákona v praxi konstatovati. Přes to však lze objektivně říci, že se tato společnost osvědčila i splnila úkoly od ní očekávané. Některých zlepšení bude především třeba ve prospěch věřitelů (zejména s hlediska lepšího zajištění, aby kmenový kapitál byl skutečně vložen; speciálně však je třeba přísnějších předpisů o věcných vkladech a v tom směru nutno ztřížiti ručení společníků za tyto vklady), a dále i ve prospěch společníků samých (zejména třeba znemožniti, aby ten, kdo vnáší věcný vklad, měl snad většinu podílů, a dále je třeba ztřížiti možnost obcházení zákona na úkor druhých společníků). Byl i došlo při reformě této společnosti k provedení některých shora uvedených návrhů, majících povahu radikálnější změny vůči dosavadnímu právnímu řádu, přece nesmí jíti reforma tak daleko, aby snad se změnil celý útvar této společnosti (na př. nebylo by lze uskutečniti volný převod podílů po způsobu akcií, nebo převzítí neobmezené ručení společníků po způsobu veřejné společnosti a j.). Tím by se ovšem docílilo opaku toho, čeho reforma této společnosti — ve snaze zesílit solidnost její base a tím zlepšiti její hospodářské postavení — se domáhá! Jinak snaha reformy, přiblížiti tuto společnost veřejné společnosti, je doporučitelná. Jak uvádí Gierke ve svém „Handelsrecht u. Schiffahrtsrecht“, nemá-li být zmařena tendence zák. o společnostech s ruč. obmez., nesmí být při reformě čerpáno z práva akciového. To však podle našeho názoru nelze do všech důsledků zastávat, jak vidno z příkladu z osnovy švýc. obligač. zák., která v některých směrech aplikuje předpisy o akc. spol. i na tyto společnosti, aniž je to danému účelu na újmu.

Je přirozeno, že otázkám reformy společnosti s ručením obmezeným, která hraje v hospodářském i ve veřejném životě velikou roli, byla věnována zvláštní pozornost v právní literatuře, zejména i cizí.

V této souvislosti poukazujeme na zajímavé úvahy o reformě švýcarských předpisů o společnosti

s ručením obmezeným, obsažené ve stručném sice, ale výstižném pojednání švýcarského komercialisty P. Carryho „Considerations sur la société à responsabilité limitée a propos du projet italien de 1925“, („Úvahy o společnosti s ručením obmezeným se zřetelem k italské osnově z r. 1925“) ⁴⁾; pojednání to je zejména poučné proto, že srovnává se švýcarským návrhem nových ustanovení o společnosti s ručením obmezeným významné předlohy o reformě téže společnosti cizích států, v první řadě osnovu italskou, která se v některých směrech, a to i povahy zásadní, liší od osnovy švýcarské. Je nepochybné, že též s hlediska připravované naší reformy příslušných ustanovení jsou takovéto úvahy cizích odborníků velmi aktuální, tím spíše, že také u nás, jak z vyličení této otázky shora je zřejmé, bude nutno se vypořádati s řadou problémů, o nichž byly, resp. jsou vyslovovány různé názory.

Z řečeného pojednání uvádíme v této souvislosti alespoň tyto body:

Kdežto italská osnova předpisuje hotové splacení společenského kapitálu při zřízení společnosti (podobně jak tomu je ve Francii), stojí švýcarská osnova v tomto směru na jiném stanovisku. Kdežto původní návrh Hoffmannův spokojoval se s 20% zaplacením vkladu, stanoví čl. 768, odst. 3 osnov v poslední redakci, že společník musí zaplatiti 50% vkladu. K tomuto ustanovení tvoří však, jak Carry uvádí, protějšek čl. 798 osnovy, podle něhož společníci ručí podle předpisů, daných pro veřejnou společnost (scil. ve smyslu švýcar. zák. resp. osnovy) za všechny závazky společnosti solidárně, avšak jen do výše zapsaného kmenového kapitálu; tohoto ručení jsou zproštěni potud, pokud byl tento kapitál splacen a s výhradou, že nebyl zmenšen ani zpětným vyplacením, ani výplatou úroků nebo neprávem poukázaných zisků. Posléz uvedený předpis podle Carryho skýtá lepší zajištění vůči věřitelům, než splacení celého kapitálu při zřízení společnosti; v souhlasu s Wielandem formuluje to Carry slovy „au point de vue des créanciers il vaut mieux que l'argent soit encore dans la poche des membres de la société que dans le caisse de la société“. Jinak Carry se neztotožňuje se stanoviskem osnovy o ručení společníků společnosti s ručením obmezeným po způsobu ručení společníků veřejné společnosti v tom směru, že při rozpuštění nebo konkursu společnosti může každý věřitel společnosti nastupovati žalobou proti společníkům, při čemž nemusí nic jiného dokázati, než svoje věřitelství, naproti tomu však břímě důkazu skutečnosti osvobozujících od plnění stíhá společníka (osvobozujícím důkazem při společnosti s ručením obmezeným je skutečnost, že byl celý společenský kapitál zaplacen i nebyl redukován zpětným placením, ani přijetím úroků nebo ziskem neprávem poukázaným). V uvedeném směru doporučuje Carry úpravu po vzoru úpravy téže věci u společnosti komanditní.

(Pokračování.)

⁴⁾ Pojednání to vyšlo v „Zeitschrift für schweizerisches Recht“, svazek XLVIII., sešit 2.

Dr. TOMÁŠ SOUKUP:

Jaké odchylky byly zavedeny od všeobecného vyrovnacího řádu v zemědělském vyrovnacím řízení.

(Dokončení.)

e) Výdělková a hospodářská společenstva (družstva), skládající se převážně z osob pracujících v zemědělství, jejichž činnost záleží vůbec nebo převážně v hospodářství na zemědělských pozemcích vlastních i zpachtovaných nebo daných jim do užívání nebo v propachtování pozemků jejich členům.

Jde tu o společenstva podle zákona č. 73/1870 ř. z. nebo podle zák. čl. XXXIII/1875. Ne však všechna družstva jsou zemědělci podle § 1 nařízení, nýbrž pouze družstva, jejichž členové převážně (můžeme říci většina) jsou osoby pracující v zemědělství. Hlavní činnost družstva musí býti zemědělské hospodářství. Nespadají sem tedy družstva mlékařská, skladištní, na nákup strojů a pod. Jestliže činnost družstva záleží v propachtování pozemků svým členům, jest zemědělcem nejen družstvo, nýbrž i jednotliví pachtýři, jestliže u nich jsou splněny podmínky pro zemědělce stanovené pro fyzické osoby, jak shora jsou uvedeny.

Aby osoby, u nichž jsou splněny podmínky shora sub a—e) uvedené, mohly podati návrh na zemědělské vyrovnací řízení, jest zapotřebí dále, aby byly splněny další podmínky, a to, aby:

a) zemědělec byl insolventní, t. j., že není schopen, aby dostal svým platebním povinnostem (§ 1 vyr. ř. nezměněn v tomto směru);

b) výměra nemovitostí zemědělského podniku, na kterých zemědělec hospodáří nebo které mu náležejí, nepřesahuje 500 ha.

Při tom nutno v souvislosti poukázati na ustanovení (§ 5, odst. 1), že zemědělec, u něhož výměra pozemků nemovitostí zemědělského podniku, na kterých hospodáří nebo které mu náležejí, přesahuje 250 ha, může podati návrh na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení jen se souhlasem vlády. Souhlas ten musí si opatřiti prostřednictvím ministerstva spravedlnosti. Návrh musí obsahovati všechny náležitosti návrhu na zahájení zemědělského vyrovnacího řízení. Teprve když dlužník obdrží schválení vlády (prostřednictvím okresního soudu), může pak podati návrh na zahájení řízení u soudu a k návrhu musí připojiti rozhodnutí vlády. Rozhodnutím vlády není soud vázán, to znamená, i když vláda dala souhlas k zahájení zemědělského vyrovnacího řízení, nemusí soud návrhu na zahájení vyhověti, nejsou-li splněny pro návrh požadované podmínky.

Na příslušnosti soudní se nařízením č. 76/1936 Sb. z. a n. ničeho nemění. Ve všech rozhodnutích soudních, usneseníh, vyhláškách a poznámkách jest nutno uváděti, že jde o zemědělské vyrovnací řízení. Dlužník musí v návrhu uvést skutečnosti, které odvodňují, aby se užilo zemědělského vyrovnacího řízení, aby bylo patrné, že jde o zemědělce. Mimo to musí návrh obsahovati výpisy z veřejných knih a opisy pozemnostních archů o všech nemovitostech, na kterých dlužník hospodáří, nebo které mu náležejí. I pachtýř musí předložiti tyto doklady o zpachtovaných pozemcích. Jinak musí vyhovovati návrh

Jest proto nutno přesně vymeziti rozsah funkce notáře a chrániti jak u jiných stavů, na příklad geometrů, lékařů, lékárníků a pod.

De lege ferenda opětuje proto svůj dávný požadavek na obligatorní prikazování projednání pozůstalostí notářům v zájmu stran i státu.

Dále pak požadujeme nutnost ochrany proti stále více a více se rozpínajícímu pokoutnictví.

Obstarávání legalisací, vidimací a různých jiných úkolů ověřovacích soudem děje se za poplatky stejné, jaké je pod hrozbou disciplinárního stíhání nucen požadovati za tyto úkony notář.

Vlivu zbujnělého stranictví při obsazování míst notářských budíž členo ustanovením, že notáře jmenuje prezident republiky.

Mladá demokracie čsl. prohlásila ve svých počátcích: Spravedlnost všem. My příslušníci svobodných povolání právnických prožíváme opak. Vliv právníků, svým vzděláním předurčených ke správě veř. záležitostí, mizí ve sborech zákonodárných a správních, v životě veřejném, máme hájiti a brániti spravedlnost, jež jest nám upírána.

Přes všechnu tuto nepřízeň zůstává náš stav ratolestí zelenou, živou a rašící na stromě právního života republiky, k naje své povinnosti na prospěch státu, k zachování klidu a míru mezi občany, opíraje se při tom o to nejcennější, co si zachoval: o důvěru obyvatelstva — a slibujeme, že tuto důvěru nikdy nezklameme.

Dr. Alois Žofka, náměstek notáře:

Funkce notáře v právním řádě demokratického státu.

Hlavní principy demokratického státu — idea svobody, idea rovnosti.

Zásada dělby práce.

O právní jistotě.

Činnost notáře v právní praxi a ochrana jeho povolání.

Vzhledem k tomu, že sborník zůstane trvalou upomínkou na první odborový sjezd čsl. právníků a první sjezd notářů československých, nebude jistě nikoho z našich řad, kdo by si jej neobjednal. (Objednávky přijímá sekretariát sjezdový, Praha II., Jindřišská ulice, hlavní pošta.) Cena sborníku jest 20 Kč.

Doc. Dr. F. VAŽNÝ:

Několik úvah k reformě předpisů o společnosti s ručením obmezeným (se zřením k právu akciových společností).

(Dokončení.)

Navrhuje, aby bylo sice stanoveno solidární ručení společníků vůči třetím za všechny závazky, ale jen do výše celého kapitálu společenského, zapsaného v rejstříku. Tohoto ručení však mají býti zproštěni, pokud bylo společen. jmění splaceno a za předpokladu, že nebylo redukováno ani zpětnými výplatami, ani přijetím úroků, ani vybráním neoprávněných zisků. Věřitelé necht' mohou uplatniti, že hodnota apportů neodpovídá jejich reálné ceně v době, kdy byly uskutečněny. Během trvání společnosti však — podle tohoto návrhu — nemají míti věřitelé žádnou žalobu proti společníkům. V případě konkursu společnosti necht' přísluší především správě konkursní podstaty žaloba, směřující k zaplacení částky společenského kapitálu, nebyl-li ještě zaplacen nebo byl-li vyplacen. Vzdá-li se této žaloby, pak teprve mohou věřitelé žádati, aby jim byla žaloba postoupena. Při zrušení společnosti z jiného důvodu, necht'

přísluší sice každému věřiteli žaloba, ale pouze na zaplacení příslušné částky do rukou likvidační masy.

Kdežto v italské osnově není vyjádřeno rozlišování mezi ručením společníků jednak vůči společnosti, jednak vůči třetím, je toto rozlišení, jež třeba i v oboru společností s ruč. obm. respektovati, ve švýcarské osnově provedeno. Kdežto společníci — v poměru ke společnosti — jsou zavázáni pouze k splacení svého podílu i neručí v tom směru za ostatní společníky (rovněž právní předchůdci společníka vyloučeného ručí, pokud byli během posledních 5 let od zápisu vyloučení společníka zapsáni v podílů knize, arci pouze stran podílu dotyčného společníka), ručí společníci — v poměru k třetím — solidárně až do splacení celého společ. jmění. V posléz uvedeném směru se toto ručení však nevztahuje též na právní předchůdce společníkovy i jedná se pouze o společníky, kteří tu jsou v době, kdy věřitelé uplatňují svoje nároky. Carry sice nesdílí stanovisko Molitorovo na rozšíření tohoto ručení za částku, nezaplacenou společníkem, i na právní předchůdce společníkovy, a to ještě během 6 měsíců, jestliže v té době věřitelé dosáhli toho, že soudní cestou došlo k zrušení společnosti. (Molitor totiž navrhuje přiznati věřitelům právo na žalobu na zrušení společnosti podle přesně stanoveného postupu.) Carry v tomto ohledu doporučuje, aby bylo stanoveno, že se zmíněné solidární ručení vztahuje i na společníka, který opustí společnost, jestliže tato upadla do konkursu nebo došlo k jejímu zrušení v roce, následujícím poté, kdy společník převedl svůj podíl.

Důvodem, proč v italské předloze není otázce ručení společníků věnována tak veliká pozornost, jest to, že — na rozdíl od švýcarské předlohy — je tu předepsáno povinné splacení celého vkladu společníky. Přes to — podle Carryho — dochází i k tomu, že společník ve skutečnosti nezplatí podíl a proto je podle Carryho systému ručení společníka nejen v poměru ke společnosti, nýbrž i v poměru ke třetím (věřitelům) dáti přednost. K tomu ještě třeba podle Carryho vzíti v úvahu to, že — přes úplné zaplacení podílu — může se státi, že buď věcné přínosy neodpovídají skutečné hodnotě, nebo že byl kapitál zmenšen výplatou neodůvodněných zisků; v tomto směru není systém italský — pro uvedené případy — zcela uspokojující, resp. není jím problém ručení společníků odstraněn. Naproti tomu z ustanovení švýcarské osnovy, podle níž ručí společníci solidárně, až do výše společenského jmění, vyplývá, že společníci musí v případě žaloby prokázati, že bylo společ. jmění plně zaplaceno; to lze aplikovati na věcné přínosy v tom smyslu, že společník musí prokázati, že přínos měl v okamžiku, kdy byl opatřen, hodnotu, kterou byl oceněn.

V otázce převodu podílů společníků jest rovněž rozdíl v příslušných předpisech italské předlohy a předlohy švýcarské. Podle italské osnovy lze — v nedostatku opačného ustanovení ve stanovách — převésti podíly, avšak s tím obmezením, že ten, kdo chce svůj podíl společenský převésti na jiného — k čemuž se vyžaduje (ověřené) listiny veřejné, musí — za stejných podmínek — především učiniti nabídku ostatním společníkům; teprve když z jednoho měřící, počítajíc ode dne nabídky, neuplatní nikdo ze

společníků uvedené přednostní právo, může volně svým podílem disponovati. Převod podílů má vůči společnosti účinek až od zápisu jeho do rejstříku obchodního. Tento systém je zprostředkující mezi systémem německým a systémem francouzským. Systém švýcarský se blíží systému francouzskému, ale je ještě rigorosnější; žádá se tu k převodu kmenového podílu souhlasu tří čtvrtin společníků, reprezentujících tři čtvrtiny společenského jmění, dále vystavení veřejné (ověřené) listiny a dále zápisu do rejstříku podílů; kromě toho mohou stanovy ještě ztížiti tyto podmínky, ba mohou vůbec postup podílů vyloučiti, nesmí však převod ulehčiti. Obdobný postup platí pro postoupení části společenského podílu, jež rovněž mohou stanovy zcela zakázati. Podle názoru Carryho zasluhuje italský systém zvláštní pozornosti, neboť jednak pečuje o to, aby obchodování podíly bylo omezeno, jednak však pamatuje i na to, aby nebylo bráněno společníkovi, který z vážných důvodů chce se vzdáti svého podílu, případně neodůvodněným odporem ostatních společníků. Z toho důvodu dává mu Carry přednost před švýcarským systémem. V případě podržení systému švýcarské osnovy navrhuje jmenovaný autor, aby — po způsobu zákonů rakouského, uherského a bulharského — byla zajištěna společníkům soudní ochrana při neodůvodněném odporu společníků proti převodu podílu. V každém případě požaduje Carry, aby bylo trváno na požadavku veřejně ověřené listiny pro převod podílů u společností s ručením omezeným.

Stran povinností společníků k dalším plněním má švýcarská osnova ustanovení, že společníci jsou k tomu povinni pouze, jestliže povinnost ta vyplývá ze stanov, anebo, poukazují-li tyto na reglement, z tohoto reglementu. Také v tomto směru považuje Carry italskou osnovu za dokonalejší; podle ní má zakládací smlouva společenská v tomto případě udávati obsah, trvání a modalitu těchto plnění, jakož i sankci proti společníkům, kteří nesplní tuto povinnost. Při tom je — vzhledem k jinak povolenému převodu podílů — stanovena výjimka pro podíly, s nimiž je spojena povinnost k dalším plněním: tyto podíly nesmí — v nedostatku jiného ustanovení — býti ani převedeny ani děleny bez souhlasu sboru společníků.

Posléze souhlasí Carry v otázce omezení rozsahu společnosti s ručením omezeným buď maximálním počtem společníků nebo maximální částkou kmenového kapitálu, s italskou předlohou.

Citované pojednání jmenovaného autora je poučné i v jiných směrech porovnáváním i kritickým oceňováním obou uvedených zákonných předloh, a může i pro nastávající naši reformu společnosti s ručením omezeným býti v mnohých směrech dobrou teoretickou i praktickou pomůckou.

ZE DNE

Dr. František Kroutil, notář ve Vyškově, zemřel dne 27. září t. r., dne 29. září byl pak převezen do krematoria v Brně a zde dne 2. t. m. zpopelněn.

Notář Dr. Kroutil narodil se dne 31. července 1877 ve Val. Meziříčí, kde jeho otec dosud žije, a po studiích gymnasiálních ve svém rodišti a universitních v Inomosti — jeden semestr

i v Padue — a v Praze, konal přípravnou službu u okresního soudu ve Val. Meziříčí a u krajského soudu v Těšíně a notářskou u notářství ve Val. Meziříčí, ve Voticích v Čechách a v Opavě, v roce 1905 byl jmenován notářem v Bučovicích, v roce 1932 byl přeložen do Vyškova.

Zesnulý kolega zastával různé funkce stavovské i jiné, byl viceprezidentem notářské komory v Brně, členem výboru spolku čl. notářů a jeho mor.-slezské odbočky, po dlouhá léta předsedou ředitelstva Spořitelny v Bučovicích, kde byl jmenován i čestným občanem.

Dr. František Kroutil velmi mnoho cestoval, tak procestoval se svojí chotí veškeré alpské země, Bosnu, Hercegovinu a Černou Horu, Srbsko, Švédsko a Norsko, byl několikrát v Itálii, v Egyptě, v Alžírě atd.

Velmi miloval italštinu a přeložil z ní několik knih.

O jeho oblíbě jak mezi kolegy, tak i mezi širším obecnstvem svědčí četná účast při převozu jeho tělesné schránky z Vyškova, kde se s ním rozloučili za notářskou komoru v Brně a za notářstvo notář dr. Andělín Váhala ze Slavkova, za město Vyškov městský tajemník, jménem města Bučovic starosta města berní ředitel v. v. Urbánek a za nár. demokracii pres. Dorazil, a při kremaci v Brně, kde se shromáždili notáři a kandidáti notářství v počtu neobyčejně četném. Zde se rozloučili se zesnulým za spolek čl. notářů a jeho mor.-slezskou odbočku předseda odbočky dr. Josef Togner a za notářskou komoru v Brně viceprezident dr. Josef Vavrouch. Budiž čest jeho památce a paměť vděčná.

tg.

Dr. Ferdinand Vojtík, notář ve Vrchlabí, mrtev. Stále ještě nemůžeme této zprávě ani uvěřit. Co tragiky osudu je v těchto slovech. Náš milý kolega, který vyšel z nejskromnějších poměrů, vlastní pílí a nezlomnou energií po vyčerpávajícím zaměstnání a za svízelných poměrů studoval, aby mohl složit maturitu, vystudovati práva, dosíci hodnosti akademické a sloužiti pak poctivě občanstvu i státu — který svou obětavou činností i dosaženými výsledky mohl býti každému vzorem — není již mezi námi!

Odešel v nejlepší síle svých 45 let, za rok poté, kdy konečně dosáhl kýžené mety, vlastního notářství, třeba v chudém a změnčeném horském kraji. Nebylo mu ani popřáno, aby sklídl skromné ovoce své poctivé práce a uhradil si alespoň zařizovací výlohy a nejnnutnější režii, nadto aby zanechal své ovdovělé choti nějaké zaopatření.

Byl to poctivý dělník na úhoru notářském, úzkostlivě dbalý svých povinností vůči stranám i vůči stavu. Jako vynikající odborník pracoval též literárně; náš časopis přinesl z jeho pera několik cenných příspěvků. Stavovsky nejvš uvědomělý, nezištný a skromný, vždy prvý se hlásil, kde bylo třeba jakékoliv práce pro ochranu a povznesení stavu i povolání. Dlouhá léta byl členem výboru Spolku československých kandidátů notářství, později jeho místopředsedou, a o rozvoj spolku se velmi zasloužil. I jako notář v pohraničním okresu zúčastnil se téměř každé schůze a každého stavovského jednání přes nepohodlí a finanční i časové ztráty s tím spojené.

Velmi četní přátelé z řad notářů i kandidátů, kteří se přišli se zesnulým rozloučiti do pražského krematoria, dokumentovali oblibu, jaké se Dr. Vojtík těšil; jménem jich ocenil činnost zesnulého vřelými slovy kol. Dr. Haramule.

Zanecháváš zde, milý příteli, pověst nejčestnější; Tvé jméno i Tvá památka zůstanou v našich srdcích i v historii našeho stavu zapsány písmem zlatým.

Dr. F. J.

Osnova zákona o pokoutnictví. Ministerstvo spravedlnosti zaslalo Stálé delegaci notářských komor přípisem ze dne 3. října 1936 čís. 51132/36-11 znění osnovy zákona o pokoutnictví s pozváním na poradě o této osnově, která se koná dne 19. října t. r. Zasláná osnova byla předmětem společné předporady zástupců stavu advokátního i notářského, která se konala v kanceláři pražské advokátní komory dne 12. t. m., a na které byla osnova podrobena zevrubnému zkoumání a přísné kritice; jednomyslně usneseno zaujmouti k této osnově společně jednotné stanovisko a domáhati se jednak přesnějšího znění, které by vylučovalo praktickou bezúčinnost zákona ve velmi četných případech, jednak důslednějšího provedení účelu zákona, totiž ochrany stavu advokátního a notářského, vyloučením výjimek pro ony osoby a stavy, které dnes fakticky do činnosti jmenovaných stavů zasahují, aniž k tomu mají oprávnění.